

Discurs pentru comemorarea Porajmos

Acad. Mircea Dumitru

Vice-președinte al Academiei Române

Excelențele Voastre,
Domnule Președinte,
Doamnă Ministru,
Domnilor Miniștri,
Doamnelor, domnilor Secretari de Stat,
Doamnelor, domnilor Directori,

Astăzi, suntem aici pentru a ne aminti de una dintre cele mai întunecate, cumplite și degradante pagini ale istoriei omenirii – Porajmos, tragedia în care sute de mii de romi au fost persecutați, deportați și uciși în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

Porajmos – care în limba romani înseamnă devorare – nu este doar o rană a trecutului, ci și un avertisment pentru prezent și viitor. În acei ani de întuneric, oameni nevinovați au fost privați de libertate, de demnitate și de viață doar din cauza identității lor, a etniei lor, adică pentru ceea ce erau și nu aveau cum să nu fie. Familii întregi au fost despărțite, comunități întregi au fost nimicite, iar vocile lor au fost reduse la tăcere.

Astăzi, noi suntem aici pentru a da glas acelor suflete pierdute. Pomenirea lor din neam în neam, din veac în veac – veșnica lor pomenire – nu are cum să repare faptele, abominabile moral, ale crimelor săvârșite împotriva lor și, prin aceasta, împotriva întregii umanități, dar ne împiedică să-i mai ucidem și noi, din nou, prin uitarea sau indiferența noastră. Să ne amintim de ei, dar nu doar cu tristețe, ci și cu angajamentul ferm că asemenea atrocități nu trebuie să se mai repete niciodată.

O exprimare remarcabilă, frecvent citată în legătură cu **Porajmos** („devorarea”, termenul romilor pentru Holocaustul care a vizat exterminarea lor în timpul regimului nazist), aparține scriitorului și activistului rom **Romani Rose**: „Porajmos nu este doar o tragedie a trecutului, ci o rană deschisă în memoria noastră colectivă – o amintire a ceea ce se poate întâmpla atunci când ura este lăsată să devină lege.”

O altă formulare puternică, folosită de istorici romi în comemorările Porajmos, este aceasta: „Am fost făcuți invizibili chiar și în moarte. Porajmos înseamnă nu doar uciderea trupurilor noastre, ci și încercarea de a ne șterge istoria.”

De aceea, comemorarea Porajmos nu este doar despre trecut. Ea este, deopotrivă, un memento pentru prezentul nostru. Este un act de rezistență împotriva urii, a discriminării și a rasismului care, din păcate, persistă și astăzi. Este o chemare la solidaritate, la respect și la recunoașterea valorii fiecărei ființe umane.

O societate este cu adevărat puternică nu doar prin numărul cetățenilor săi, ci, mai ales, prin felul în care aceștia trăiesc împreună, respectându-se și învățând unii de la ceilalți. În România, conviețuiesc peste 20 de minorități etnice. Fiecare grup contribuie la moștenirea culturală, lingvistică și istorică a țării noastre.

Diversitatea etnică nu trebuie privită ca o provocare, ci ca o resursă. Ea ne oferă ocazia de a ne îmbogăți spiritual, de a înțelege alte perspective și de a construi punți de comunicare între oameni diferiți. Totuși, trebuie să fim conștienți că în multe cazuri, minoritățile se confruntă cu prejudecăți, discriminare sau lipsă de oportunități. Este datoria noastră, ca cetățeni și ca oameni, să susținem egalitatea de șanse, să combatem intoleranța și să promovăm dialogul intercultural. Toleranța nu înseamnă doar acceptarea celui alt, ci și dorința sinceră de a-l cunoaște. Într-o lume în care granițele se estompează, iar mobilitatea este din ce în ce mai mare, este vital să învățăm să trăim împreună în armonie.

Iată de ce gândul și vorbele scriitorului, româno-evreu Elie Wiesel sunt la fel de valabile și azi: „Indiferența este dușmanul periculos al omenirii.” Să nu fim indiferenți față de cei din jurul nostru, indiferent de etnie, religie sau limbă. Să fim deschiși, empatici și uniți în diversitate.

În încheiere, să păstrăm un moment de reculegere în memoria celor pierduți în timpul Porajmos și să promitem, fiecare dintre noi, că nu vom lăsa uitarea și indiferența să acopere tragedia lor și că vom lupta mereu pentru o lume mai dreaptă și mai umană.

Să nu uităm niciodată!

Dumnezeu să-i odihnească!